

svampar ur jorden

utseende till det högre och smäckrare

MALMÖ. – Det är en sak att bygga en vacker byggnad. Det är svårare om byggnaden ska ha en funktion.

– Hur löser man problemet med en massa vatten i luften?

– Därför är arkitekten så intressant, säger Eber Ohlsson, ingenjör på VA-verket, med passion för vattentorn.

Eber Ohlssons stora intresse för vattentorn har bland annat resulterat i 5.000 diabilder på vattentorn runt om i världen, mest i Europa och Nordamerika. Intresset började i samband med byggandet av Hyllie vattentorn i början av 70-talet.

Han ville göra "en rolig grej" av bygget och anordnade en utställning som visade Malmös sex vattentorn och utseendet på staden när respektive torn stod färdigt. Ju mer Eber Ohlsson läste och fotograferade desto mer intresserad blev han.

Äldsta tornet

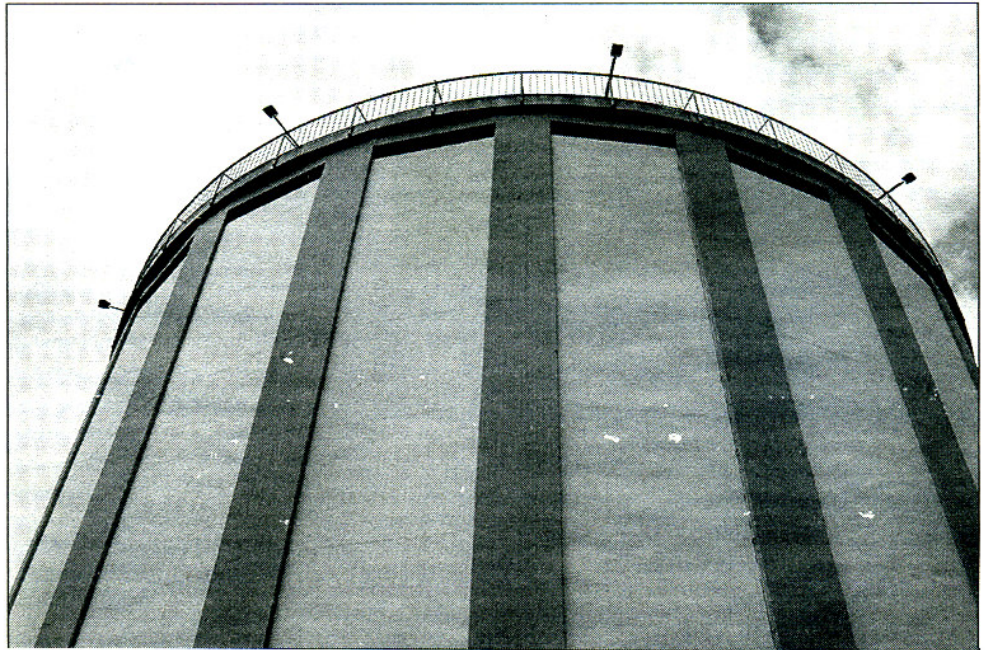
Malmös äldsta vattentorn, Kirsebergstornet, var färdigt redan 1879.

Byggkostnaden låg på 93.000 kronor, här kunde mer än en miljon liter vatten förvaras. På 1910-talet var behovet av bostäder stort och ombyggnaden var ett faktum.

Men verksamhetstiden var ändå längre än det var för Pildammstornet, som var färdigt 1903 och togs ur drift samma år som Kirsebergstornet, 1916.

Pildammstornet ansågs för lågt eftersom höjden på husen ökade, och dessutom var tornets reservoar för liten.

I dag kastar Malmöbor och tu-

Eftersom Malmö är så platt krävs höga torn med vattenreservoarer. Botildborgstornet i Rosengård har varit i funktion sedan 1949. Här rymmer tre miljoner liter vatten.

ristar gärna en blick på det jugendinspirerade tornet som ritades av arkitekten Harald Boklund.

Insidan är minst lika vacker på sommaren, då här visas konst.

Det 54 meter höga Södervärnstornet togs i bruk 1916 och det används fortfarande.

Numera är de små fönstren igensatta. Solljuset ökade nämligen alg tillväxten.

Vattnet finns i tornen i maximalt något dygn, berättar Eber Ohlsson.

– Tornen rengörs med mellan fem års mellanrum.

1949 stod det

funktionalistiska Botildborgstornet i Rosengård färdigt. Byggnaden är 27 meter hög och ritad av dåvarande stadsarkitekten Carl-Axel Stoltz.

Vad gör egentligen ett vattentorn?

– Det ser till att vi får ett jämnt tryck i våra vattenkranar och att det finns vatten att leverera.

Malmöbor använder vatten som kommer både från vattentorn och vattenverk. Vattenverken i Bulltofta och Vomb pumpar ut vatten och reglerar vattennivåerna i tornen.

Vattenverken levererar ett tryck. Hus i Malmö som är högre än vattentornen behöver högre tryck för att få vatten och måste därför ha egna pumpar.

Svampformens tillkomst

I och med att man började använda spannbetong, det vill säga en typ av armerad betong, revolutionerades vattentornens utseende. Svampformen föddes.

– Nu kunde stora vattenvolymer förvaras högt i smäckrare torn. Även om många tar vatten samtidigt, behålls trycket och vattenomsättningen i tornet blir bra, säger Eber Ohlsson.

Oxiertornet var det första med den nya formen i Malmö, 1972 var det klart. Året därpå såg Hyllietornet dagens ljus. Byggkostnaden var 8,6 miljoner kronor. Vattentornet i Hyllie rymmer mer än 10 miljoner liter vatten. Tornet är Eber Ohlssons favorit.

– Det ser så smäckert ut i förhållande till sin volym. Hur kan man trolla bort så mycket vatten? säger Eber Ohlsson.

Trots att han vet allt som är värt att veta om vattentorn låter han förvånad. Hyllie vattentorn får betyget "ett av de finare i världen". Tornet var det vinnande förslaget i en arkitektävling. Ett annat förslag, som låg bra till, innebar att slopa vattentornet och istället placera en cylinder på en byggd kulle...

Vanligaste frågan

Den vanligaste frågan han får är: "vilket är det högsta vattentornet i världen?". En fråga som, enligt Eber Ohlsson, kommer från människor som inte vet vad ett vattentorn gör.

– Man är ju inte ute efter ett extremt högt tryck, utan efter ett lagom tryck i vattenkranen.

När kommer nästa vattentorn i Malmö?

– Det lär inte komma. Vi har torn så det räcker.

Kommer vattentornen att dö ut?

– Nu klarar man sig bättre utan vattentorn.

Nya pumpar på vattenverken gör det lättare att reglera vattentillförseln, förklarar Eber Ohlsson och tillägger snabbt:

– Men, nej det tror jag inte.

JEANETTE ANDERSSON, text
GISELA SVEDERG, foto

Malmös äldsta vattentorn är Kirsebergstornet, som var färdigbyggt 1879. Det byggdes redan i början av 1900-talet om till bostäder.

Fakta/Vatten i Malmö

Totalförbrukning: 340 liter/person och dygn

Hushållsförbrukning: 220 liter/person och dygn

Jämför Köpenhamn: ca 130 liter/person och dygn. Med hjälp av kampanjer strävar de dessutom efter att nå en förbrukning på 110 liter/person och dygn.

Malmö vatten kommer från: Större delen från Vombsjön, en mindre del från Alnarpsströmmen. Försök pågår där vatten från Bolmen förenas med Alnarpsströmmen (för att få fram mjukare vatten).

Brukningavgift: 6,31 kr/kubikmeter

Vattentornen och dess zoner: Södervärns- och Botildborgstornet betjänar hushåll i normalzonen, i princip innanför Inre Ringvägen (ej Rosengård, Holma och Kroksbäck som får vatten från Hyllie vattentorn). Hyllie vattentorn betjänar, högzonen, områden utanför inre Ringvägen bl a Fosie, Lindängen, Lindeborg. Oxiertornet, ger Oxieborna vatten, Oxieozonen.